Дуденко, Олена. «Епітетні конструкції малої прози Любові Пономаренко». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 16, 2022, с. 46–61.
Dudenko, Olena. "Epithet Constructions in Liubov Ponomarenko's Short Prose". *Linguostylistic Studies*, iss. 16, 2022, pp. 46–61.

УДК 821.161.2.0-3(092):82.0
https://doi.org/10.29038/2413-0923-2022-16-46-61

ЕПІТЕТНІ КОНСТРУКЦІЇ МАЛОЇ ПРОЗИ ЛЮБОВІ ПОНОМАРЕНКО

Олена Дуденко
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
Умань, Україна

У статті розкрито специфіку епітетів, які використовує Любов Пономаренко в оповіданнях та новелах. Зроблено висновок, що авторка послуговується різноманітними епітетними конструкціями: ад'єктивними, партиципними, адвербіальними та субстантивними. Найпоширенішими є перші два види, проте відзначено, що продуктивними є епітети, виражені прислівниками та іменниковими конструкціями, причому іменник може бути не лише в родовому, а й у знахідному, орудному, місцевому та кличному відмінку.

Ключові слова: епітет, ад'єктивний епітет, партиципний епітет, адвербіальний епітет, різновиди субстантивних епітетів, мовностилістичні особливості.

EPITHET CONSTRUCTIONS IN LIUBOV PONOMARENKO'S SHORT PROSE

Olena Dudenko
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

The works by Liubov Ponomarenko, a modern Ukrainian writer, are quite original and written in a brightly talented manner. They are called "a blue miracle of the Ukrainian short stories" and are characterized by the mosaic of images, mystery of the plot, presence of the fantastic elements, imitation of the "whimsical prose" traditions, laconism/brevity and dominance of the subjective attitude to the objectivity of the depicted things. The fact that these stories can be treated as neo-impressionistic ones can significantly affect the perception of the writer's language. However, the linguistic and stylistic features of her short prose, in particular, the variety of the epithet constructions are still understudied. This determines the relevance of the research.

The purpose of the article is to identify the semantic, grammatical, functional and stylistic features of the epithets in the short prose by Liubov Ponomarenko.

The material for the research involves the epithet constructions (more than 500 examples of their contextual use), collected from 13 short stories by the writer.

The study findings argue that the author uses epithet constructions of all possible varieties: adjectival, participial, adverbial and substantive ones. Traditionally, the first two types are the most used, but the author also makes extensive use of the adverbial epithets and noun constructions. The study has also revealed that the nouns in such structures can be used not only in the genitive (genitive epithet) but in the accusative, instrumental and locative

© Дуденко О., Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022.
Це стаття відкритого доступу на умовах CC BY-NC 4.0

cases. Besides, the author uses in her own way uncoordinated attribute epithets in the locative case with a preposition.

In general, the article states that the imagery of Liubov Ponomarenko's prose canvas is created by the combination of epithet constructions of different nature. They help the writer to create holistic images of the heroes, to depict their surroundings and households, to display landscape etc.

Key words: adjective epithet, participial epithet, substantive epithets, linguistic and stylistic features.

Вступ. Поетична Творчість Любові Пономаренко, сучасної української письменниці, – досить оригінальна і яскраво талановита. Її називають «синім дивом української новелістики» (можливо, тому, що її збірку прозових творів «Синє яблуко для Ілонки» 2013 року було висунуто на здобуття Національної премії імені Тараса Шевченка) (Коваленко). Творчі здобутки мисткині високо оцінювала О. Забужко, відзначаючи, що «...відкрила для себе Любов Пономаренко – гіперобдаровану письменницю, котру можна назвати реінкарнацією Стефаника і Тютюнника в одній особі» (Буряк 134).

За мозаїчність образів, загадковість сюжету і наявність фантастичних елементів, наслідування традицій «химерної прози», лаконізм, домінування суб'єктивного над об'єктивністю зображуваного творчість Л. Пономаренко вписують у контекст неоімпресіонізму (О. Буряк), а це накладає певний відбиток на мовні засоби, якими послуговується письменниця. Однак мовностилістичні особливості її малої прози, зокрема багатство її епітетних конструкцій, ще мало досліджені. Це і зумовлює актуальність пропонованого дослідження.

Епітет належить до найдавніших засобів поетичної образності твору, водночас він є індикатором авторської художньої майстерності. Тому широке коло праць присвячене дослідженню епітета у структурі текстів різних стилів (праці М. Братусь, Л. Дикої, В. Красавіної, Л. Зіневич, Т. Масловської, Л. Мацько, А. Нечипоренко, Л. Підкамінної та ін.).

Мета пропонованого дослідження – з'ясувати семантичні, граматичні та функціонально-стилістичні особливості епітетів малої прози Любові Пономаренко.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом для дослідження стали понад 500 епітетних конструкцій із 13 оповідань і новел письменниці («Голуби на дзвіниці», «Гер переможений», «Дві в колодязі», «Дерево облич», «Земляне серце», «Не кидай мене самого в полі», «Ніч у кав'ярні самотніх душ», «Нічого не трапилось», «Обпечені», «Півцарства за сльозу», «Плач неперелітної птахи», «Помри зі мною», «Синє яблуко для Ілонки»).

У роботі застосовані такі методи: дескриптивний (для опису та інтерпретації мовних явищ), метод лінгвостилістичного аналізу (для з'ясування семантико-функціональних та лексико-граматичних особливостей художніх означень), дистрибутивний метод (для аналізу художніх означень у межах епітетної конструкції).

Результати дослідження та дискусія. Критики відзначають музичність, народність слова письменниці, а ще реалістичність, укоріненість у сільське життя, яке авторка бездоганно знала. Так, за збірку «Дерево облич» (1999) письменниця отримала літературну премію імені Олеся Гончара, а самі твори були визнані як «незаперечно новаторські, вершинні не лише у її художньому доробку, а й в українській сучасній прозі загалом» (Склярова).

Художньої образності творам насамперед надають епітети. Вони у письменниці різноманітні – і за способом граматичного вираження, і за структурою, і за семантикою.

Зауважимо, що в роботі дотримуємося широкого розгляду епітетних конструкцій – не лише як власне художніх означень. Як стверджує Л. Мацько в енциклопедії «Українська мова», епітет – це «художнє означення чи обставина способу дії, які образно змальовують особу, предмет, дію чи явище або виражають емоційне ставлення до них» (Мацько 160). Учена наголошує, що епітет підкреслює ознаку (колір, розмір, форму, якість, властивість тощо) описуваного, найхарактернішу щодо певної життєвої ситуації або художньої мети мовця.

Стилістична функція епітетів, на думку О. Пономарева, полягає в тому, що вони дають змогу показати предмет зображення з несподіваного боку, індивідуалізують якусь ознаку, викликають певне ставлення до зображуваного (Пономарів 43).

Існують різні класифікації епітетів: *за семантикою* (кольористичні, густативні, тактильні, одоративні, акустичні, темпоральні, емотивні епітети тощо); *за граматичною структурою* (ад'єктивні, дієприкметникові, адвербіальні, апозитивні епітети, тобто прикладки; епітети, виражені іменником); *за походженням*: традиційні (фольклорного походження) епітети, епітети-старослов'янізми, узуальні, індивідуально-авторські епітети; *за асоціативно-образними характеристиками* (метафоричні, метонімічні, компаративні, оксиморонні та ін.); *за складністю* (прості (з однієї основи), та складні (з двох і більше основ)) (Підкамінна, *Епітет* 7).

Спробуємо охарактеризувати епітети Любові Пономаренко за цими аспектами.

Зауважимо, що найчастіше авторка послуговується **ад'єктивними** (прикметниковими) епітетами, наприклад: *Це **старий** будинок* (Пономаренко, *Півцарства*); *Сидить Ілонка біля хати така **сумна**, аж хустка на голові займається* (Пономаренко**,** *Синє*); *Він сидів такий **вишуканий**, що секретарці захотілось убгати його в свою косметичку* (Пономаренко, *Земляне*).

Епітети-прикметники допомагають авторці характеризувати:

- зовнішні риси персонажів (*Жіноцтво (ох, це **всесильне** жіноцтво!) розмахалося вудками: він **майже струнки**й, у нього **прекрасний** зріст, а який він **галантний**!* (Пономаренко, *Земляне*); *А Петько Ряска – то тітки*

Нинили син, ***горбатий*** *зроду …* (Пономаренко, *Дерево*); *І така* ***маленька****, як півлюдини; Ти така* ***вродлива*** (Пономаренко, *Дві*); *Він до того бридко кашляв, до того був* ***худий, гнилозубий і брудний****, що ми не могли його не дражнити* (Пономаренко, *Гер*); *Вона була вже* ***немолода****; але таке трапилося вперше* (Пономаренко, *Земляне*));

- характер чи вдачу персонажів (*А він далі говорить* ***тихим*** *голосом …* (Пономаренко, *Нічого*); *Він* ***справжній*** *мужчина…* (Пономаренко, *Земляне*); *Прийняла б, Ганно, он того а чи того,* ***хазяйновитий*** *мужчина, змиряйся і живи* (Пономаренко, *Дерево*); *Та до біса* ***статечних і правильних*** *дам!* (Пономаренко, *Плач*); *Ти жінка,* ***дивовижна*** *жінка* (Пономаренко, *Помри*); *…пані Логвин… по смерті чоловіка стала* ***мовчазною, підозріливою*** *і вже кілька місяців не скидає жалобу* (Пономаренко, *Дві*); *Усе було так, як описала* ***прозірлива*** *Люсі* (Пономаренко, *Земляне*));

- почуття, внутрішній світ героїв (*У неї виникло* ***непоборне*** *бажання ввімкнути всі електросторожі …* (Пономаренко, *Дві*); *Ольгунька стояла при стіні, і така* ***безпросвітна*** *самотність, така образа йшла від усього її єства* (Пономаренко, *Голуби*); *Все змішується – висвистування дощу, стукіт коліс і* ***дике*** *завивання* ***божевільного*** *дівчати, котре їде бозна-куди і навіщо* (Пономаренко, *Голуби*));

- рослини, їх плоди (*…****жовтий*** *ліс бовваніє* (Пономаренко, *Не кидай*); *Замість серця в нього виріс* ***великий круглий*** *гриб, який кришиться і маліє* (Пономаренко, *Земляне*); *Пані Логвин уявила, як вона вийде, як пошарить рукою в траві і знайде* ***хрумкі золотисті*** *плоди, як відкусить* ***солодкаве*** *від холоду яблуко і воно заповнить її єство* (Пономаренко, *Дві*));

- тварин (*А крила, дивувався, які* ***могутні*** *в тебе крила* (Пономаренко, *Земляне*); *Аркадій гладив* ***велике замашне*** *крило* (Пономаренко, *Земляне*); ***…*** *він обкрутив її хвостом,* ***товстим мозолястим*** *хвостом* (Пономаренко, *Земляне*));

- предмети побуту (*… зарився в* ***потворну*** *ковдру …* (Пономаренко, *Півцарства*); *… жінка несе торбину з* ***порожніми*** *пляшками* (Пономаренко, *Обпечені*); *За* ***цупкими*** *шторами місто тамувало прикрощі минулого дня* (Пономаренко, *Нічого*); *Я маю* ***рідкісний*** *рецепт* (Пономаренко, *Дві*); ***…*** *дратує дівчат фартухами* ***квітчастими*** *і хустками* ***високими*** (Пономаренко, *Дерево*));

- явища природи (***Нічний заморочливий*** *вітер гасав з кутка в куток …* (Пономаренко, *Голуби*); *І був такий же* ***тривожний*** *місяць на небі, як тепер* (Пономаренко, *Земляне*));

- будівлі, помешкання (*Над усім цим возвишалася здалеку* ***аж голуба*** *дзвініця* (Пономаренко, *Голуби*); *Вони затуляють у степу* ***понурий*** *будинок пані Логвин* (Пономаренко, *Дві*); *Заходите в* ***маленьку*** *кімнату з* ***дешевим*** *розписом і глиняними тарелями* (Пономаренко, *Ніч*); *Про що ти думаєш? …Чи про нашу* ***безвіконну*** *хатину в далекому лісі?* (Пономаренко, *Плач*); ***Старовинний*** *засув на дверях такий, що не зрушиш* (Пономаренко, *Нічого*)) тощо.

У групі прикметникових епітетів можемо виділити групу **постійних** епітетів, якими послуговується авторка у своїх новелах. Вони закорінені у фольклорних текстах, у народній творчості, тому відтворюються письменниками цілісно, напр.: ***лихі*** *люди,* ***глупа*** *ніч,* ***глибокої*** *ночі,* ***мертвим*** *сном, очі* ***ангельські, гірка*** *доля,* ***легка*** *перемога* та ін. Покажемо у контекстах: *Щоб вовки не розірвали та* ***лихі*** *люди не звели* (Пономаренко, *Не кидай*); *… запитала, чи не поворожити* ***доброму*** *панові* (Пономаренко, *Ніч*); *… надходила* ***глупа*** *ніч* (Пономаренко, *Голуби*); *Вона прокинулась* ***глибокої*** *ночі …* (Пономаренко, *Голуби*); *Хіба він не впився* ***легкими*** *перемогами …* (Пономаренко, *Земляне*); *І вперше за всю весну заснула* ***мертвим*** *сном* (Пономаренко, *Земляне*); *… очі* ***ангельські*** (Пономаренко, *Земляне*); *Повертаю назад, мов* ***крива*** *качка* … (Пономаренко, *Земляне*).

Послуговується авторка і стилістично зниженими, просторічними, іноді суржиковими епітетами, коли передають розмовне мовлення, наприклад: ***Притирочний****, ти що, її любиш?* (Пономаренко, *Голуби*); *Я вас, діду,* ***бистрою*** *дорогою поведу …* (Пономаренко, *Не кидай*); *Не зболять* (про ноги. – *О. Д.*)*, вони в мене* ***крепкі*** … (Пономаренко, *Не кидай*).

До оказіональних, власне авторських, можемо віднести такі: ***розлаписте*** *дерево* (Пономаренко, *Помри*); ***білнаста*** *трава* (Пономаренко, *Дві*), ***віджирілі*** *черв'яки* (Пономаренко, *Голуби*), ***ізюмна*** *здоба* (Пономаренко, *Земляне*).

Асоціативно-образні трансформації художніх означень сприяють ускладненню їх семантики. Серед прикметникових епітетів виокремлюємо групу ***метафоричних***, які перебувають на перетині епітета і метафори, адже характеризують певний об'єкт у переносному значенні. Здебільшого вони ***персоніфіковані***, тобто неістоти набувають людських ознак, наприклад: ***Жива*** *ти ще, пічко, чи не* ***жива****?* (Пономаренко, *Плач*); *Потім помітив дві* ***стривожені*** *зморшки біля рота і* ***хворобливу*** *смужку над бровами* (Пономаренко, *Півцарства*); *…* ***люта*** *нудьга і самотність давно роз'їла б їхні душі, як іржа* (Пономаренко, *Обпечені*); **…** *і знову* ***лагідна*** *тиша* (Пономаренко, *Синє*); *Та чи отава зупиняла, що колосилася, мов сукно, чи* ***насуплений*** *роменський шлях* (Пономаренко, *Не кидай*); *… вона, киваючи головою, зирила на* ***кирпаті*** *черевики та на «стрілки» його штанів* (Пономаренко, *Земляне*); *Одного* ***сумного*** *вечора пізньої осені вона сиділа у вітальні біля дзеркала …* (Пономаренко, *Земляне*); ***Сухорукі*** *деревця обабіч стежки тихо пропускали її вперед* (Пономаренко, *Дерево*).

Виокремлюємо й зооморфні метафоричні епітети, у яких підкреслюється подібність людей до тварин, наприклад: *(Людка-вітрогонка з передмістя, у котрої волосся* ***мишачого кольору*** *і* ***мишачий*** *ніс, сказала по секрету іншій секретарці …* (Пономаренко, *Земляне*). Окремі епітети вказують на подібність за кольором (наприклад: *Сонце* ***кривавим*** *пролежнем сочилося на занавіску* (Пономаренко, *Дерево*); *Сиділи за столом, поклавши на скатертину руки: він –* ***молочні****, а вона – важкі й кострубаті* (Пономаренко, *Земляне*)), за враженням (***Гіркий*** *запах пуп'янків*

(Пономаренко, *Помри*); *Ходить на* ***гірку*** *мамину ферму* … (Пономаренко, *Дерево*); *Вони лежали на* ***махровій*** *траві …* (Пономаренко, *Земляне*); *Потому я відчула* ***пекельну*** *втому …* (Пономаренко, *Нічого*)).

Письменниця експериментує із позицією епітета у контексті. Наприклад, зрідка використовує прикметникові епітетні конструкції у постпозиції до означуваного слова, тоді вони відокремлюються і привертають до себе більшу увагу читача: *Вона дивилась на неї,* ***бліда, мов нежива*** *…* (Пономаренко, *Голуби*); *Перед порогом жоржини цвітуть,* ***високі та пишні*** *…* (Пономаренко, *Дерево*); *Я рано осліп, хлоню, і не знаю, яке воно, сонце –* ***чи вогонь, красне чи голубе*** (Пономаренко, *Не кидай*).

Авторка використовує епітети-**парцеляти**, коли хоче привернути до них максимальну увагу: *Насправді ж звикла до чоловіка.* ***Товстий, сопучий, ненажерливий*** (Пономаренко, *Нічого*); *Тепер на велосипеді сидить тільки дівчинка.* ***Обплетена*** *зусібіч руками,* ***перелякана, тиха****, мов квітуче деревце на руїнах* (Пономаренко, *Обпечені*); *Он коза на обніжку спить.* ***Справнюща та біла*** (Пономаренко, *Синє*).

Дуже часто письменниця послуговується **подвійними епітетами** до одного денотата, де наступний епітет доповнює попередню характеристику об'єкта, напр.: *Мій* ***пустотливий смішливий*** *хлопче!* (Пономаренко, *Плач*); *Вона пестить його* ***широкі міцні*** *груди* (Пономаренко, *Обпечені*); *І подався, засунувши руки в кишені, метляючи* ***важкими мокрими*** *холошами* (Пономаренко, *Земляне*); *Біля садової хвіртки стояла* ***маленька сутула*** *дівчина* (Пономаренко, *Дві*); ***Нікчемна чортова*** *білявка!* (Пономаренко, *Земляне*) та ін.

Цікаво, що в окремих випадках авторка використовує різнопланові характеристики, тоді утворюються сполуки з неоднорідними означеннями, на зразок: ***…*** *в дуплі* ***старезного карячконогого*** *дуба* (Пономаренко, *Земляне*); *…* ***кругле бліде*** *личко …* (Пономаренко, *Дві*); *… до* ***важкого хвилястого*** *степу* (Пономаренко, *Голуби*); *… вирила* ***маленький круглий*** *грибок …* (Пономаренко, *Земляне*); *…* ***рясний барвистий*** *одяг …* (Пономаренко, *Ніч*); ***…*** *пахне грибами,* ***круглими опецькуватими*** *опеньками* (Пономаренко, *Плач*). В інших випадках письменниця використовує однорідні означення, які доповнюють одне одного: *… після таких концертів він бував* ***легким і догідливим*** (Пономаренко, *Нічого*); *Трава була* ***лагідна й мітласта*** *…* (Пономаренко, *Не кидай*); *Була* ***велика і кошлата****, не квітка, а півсоняха* (Пономаренко, *Гер*); *Вона була* ***пластична і пружна****, мов ласка,* ***довге густе*** *волосся здіймалося вгору, захоплене віхолою* (Пономаренко, *Дві*)**;** *Як скочить, бувало, з берега, а сама* ***тонка, висока,*** *мов хворостина …* (Пономаренко, *Дерево*); *Звук був* ***глухий і далекий*** (Пономаренко, *Нічого*); *Почувалася* ***сильною і окриленою*** (Пономаренко, *Помри*).

Для підсилення образності прикметникових епітетних конструкцій Л. Пономаренко послуговується **порівняннями:** *Їх народилося трійко, і всі* ***тонюні, як ниточки*** (Пономаренко, *Земляне*); *Хата* ***біла-білісінька, мов***

яєчко (Пономаренко, *Дерево*); *Гасає Нинила по селу,* ***худа і гостра****,* ***мов тирка*** (Пономаренко, *Дерево*); *… обличчя* ***червоне*** *й* ***лускувате****,* ***мов раковиння*** *…* (Пономаренко, *Дерево*); *Гриби були* ***круглі, великі, як дощові краплі*** (Пономаренко, *Земляне*); *… тільки міцніше стис його долоню –* ***мала****, а вже* ***як скоринка*** (Пономаренко, *Не кидай*); *Він потиху виймає шпильки з її* ***важкого****,* ***мов пісок****, волосся* **(Пономаренко,** ***Обпечені*****);** *Таке* ***тлустеньке*** *дитинча,* ***мов янголик*** (Пономаренко, *Помри*); *… вивернув кишеню,* ***чорну****,* ***мов кузня****, і подав їй три горішки* (Пономаренко, *Синє*).

Ми виявили й наскрізні епітети, які неодноразово повторюються в одному контексті, напр.: *Вона встала зі стільця і почала скидати з себе одяг.* ***Зелена*** *блузка,* ***зелені*** *черевики,* ***зелені*** *колготи….* ***Зеленоманія*** *якась, та й годі* (Пономаренко, *Помри*); *А в тебе* ***гарне*** *тіло. Знайди собі* ***гарного*** *хлопця і народи дітей* (Пономаренко, *Помри*). Причому такі епітети можуть виражати й ознаку дії, тобто виражатися прислівниками: *Мені* ***сумно*** *йти до своєї приймальні,* ***сумно*** *сідати за друкарську машинку …* (Пономаренко, *Обпечені*).

Авторка новел дуже рідко використовує епітети-прикметники вищого та найвищого ступенів порівняння, напр.: *Господи, та він же взяв* ***найтихішу, найбіднішу, найластатішу*** *дівчину!* (Пономаренко, *Голуби*). А для перевищеної ознаки швидше використовує специфічні суфікси гіперболізованої семантики: *…* ***всезнаюча і всевидюща*** *його секретарка Люсі* (Пономаренко, *Земляне*); *Він би мав бути в смітті, але виліз* ***чистісінький*** (Пономаренко, *Нічого*). Або ж із значенням літоти: *Яка ж ви* ***манісінька****, каже, як мишка!* (Пономаренко, *Земляне*).

Інколи прикметникові епітети відокремлені із залежними словами, утворюючи звороти, напр.: *… їй здавалося, що вона от-от помре,* ***збезчещена****,* ***нікому не потрібна*** (Пономаренко, *Земляне*); *Його* ***пожмакані*** *штани і сорочку,* ***на спині чорну від запеченої крові*** (Пономаренко, *Нічого*); ***Пухка, легка****, як вітерець, рука лягає на щоку,* ***схожу на пустелю*** *і на* ***чорнобильське поле*** *водночас* (Пономаренко, *Обпечені*); *Панна дивилася на нього очима****, повними сліз*** (Пономаренко, *Помри*).

У своїх оповіданнях і новелах письменниця послуговується **складними,** або композитними, епітетними конструкціями, у яких для підсилення ознаки використовує редуплікацію, повтор із суфіксацією (*… росла* ***кривенька, худа*** *абрикоса. Вся* ***біла-біла****, аж страшно* (Пономаренко, *Голуби*); *Тільки рушник на іконах теліпається* ***сумний-пресумний*** (Пономаренко, *Дерево*); *Вона пройшла, сіла на* ***одній-однісінькій*** *табуретці …* (Пономаренко, *Півцарства*); *… падаю на гори листя, на* ***білу-білісіньку*** *траву …* (Пономаренко, *Плач*)) або ж поєднує кілька коренів в одну словоформу (*Отець Василь одружився* ***тонкосльозою*** *весною дев'яносто першого року* (Пономаренко, *Голуби*); ***… сіро-руде*** *волосся …* (Пономаренко, *Голуби*); *… які контрасти, які* ***середньовічні*** *плямки!*

(Пономаренко, *Земляне*); **…** *бідна Люсі, здибавши* ***перший-ліпший*** *тролейбус, подалася …* (Пономаренко, *Земляне*).

Менш уживаними за прикметникові є **дієприкметникові** (партиципні) епітетні конструкції, які передають ознаку об'єкта за дією. У дискурсі письменниці, як і традиційно, переважають дієприкметники пасивного стану: *Ілонка дивилась на його* ***вироблений*** *піджак, на* ***роз'їжджені*** *черевики, на комір,* ***виношений*** *у мотузку …* (Пономаренко, *Синє*); *Вона потопталася* ***порепаними*** *підошвами …* (Пономаренко, *Земляне*); *Уранці стара жінка побачила* ***розвойовану*** *грядку і* ***пропащі*** *гриби* (Пономаренко, *Земляне*); *Траса Полтава – Київ дає їй клієнтів і обслугу, а* ***розвалена*** *держава сякий-такий прибуток* (Пономаренко, *Дві*); *Рюкзачок і* ***сплутане*** *волосся казали, що подорожує вона давно* (Пономаренко, *Дві*); *… вона ледве сапала* ***розкалене*** *повітря* (Пономаренко, *Дві*); *… велике розлоге дерево, а по ньому яблука не яблука, а мов* ***зім'яті*** *обличчя* (Пономаренко, *Дерево*); *Упав на* ***виснажену*** *подушку …* (Пономаренко, *Півцарства*); *… він мав підняти* ***напівзруйнований*** *храм і повернути людей до Бога* (Пономаренко, *Голуби*) та ін. Наведені приклади доводять, що мають переважно пейоративну конотацію (пор.: ***…*** *я тільки бачу оце* ***позолочене*** *листячко* (Пономаренко, *Земляне*); *Сова сиділа на* ***мальованому*** *ґанку …* (Пономаренко, *Земляне*)).

Зрідка трапляються дієприкметники активного стану в ролі епітетів, проте вони теж переважно пейоративно конотовані: *Нещасне серце під* ***вицвілим*** *фартухом закалатало…* (Пономаренко, *Ніч*); *Може, в нього знайдеться навіть ватяна ковдра з* ***вилізлими*** *нутрощами* (Пономаренко, *Півцарства*).

Звертаємо увагу на оказіональні, **індивідуально-авторські** епітети дієприкметникового походження, напр.: *Нарешті вона помітила, що за нею ходить* ***прикостюмлений*** *і дуже серйозний мужчина* (Пономаренко, *Земляне*); *Піт лився по* ***нашпакльованому*** *лицю…* (Пономаренко, *Земляне*); *Воно було видовжене, з великим ротом і* ***навацьканими*** *очима* (Пономаренко, *Земляне*).

Перелічені епітети (прикметникові й дієприкметникові) часто поєднуються в одному контексті, переплітаються з метафорами, витворюючи цілісний образ, наприклад: *Я* ***безпутна, загублена в лісі*** *синиця, що ніколи не ходила в* ***темному*** *капелюшку, не брала в кіоску газет і не любила* ***хатніх*** *чоловіків* (Пономаренко, *Плач*); *Якщо клацнути вимикачем, то в саду висвітлиться* ***поодиноке мерзле*** *листя (звечора бралося на мороз), а ще* ***жовті кислі*** *яблучка на* ***корчуватій*** *кроні. Як хочеться* ***мерзлого кислого*** *яблука!* (Пономаренко, *Нічого*); *Мені пахне лісниковою хатиною,* ***загубленою десь у гущавині. Безвіконними*** *рамами, між якими заплелося бадилля хмелю,* ***вогким*** *вітром, що виє в* ***нетопленій*** *грубі, і шипшиною на столі, і ось, серед висвистування дерев і потріскування гілля, я чую твої кроки* (Пономаренко, *Плач*); *І от вони зійшли на* ***тихій*** *станції, де зупинявся тільки один ранковий поїзд і де* ***вимиті*** *дерева пахли*

гірким, не розкрученим ще *листом, а молоді гнізда,* ***отерплі під дощ від стояння за стовбурами****, тепер розпросталися і разом з птахами літали поміж гілок* (Пономаренко, *Голуби*).

Зрідка трапляються в новелах та оповіданнях письменниці епітети, що мають структуру поширеного означення, вираженого **дієприкметниковим зворотом,** напр.: *Ідуть дві сумирні черниці,* ***знеможені від постування і нападів материнства*** *…* (Пономаренко, *Земляне*); *Доки немає товариства,* ***отруєного політикою****, чути лишень, як гречно цокає годинник* (Пономаренко, *Ніч*); *Трохи далі, посеред траси, лежало барвисте тіло,* ***оповите кров'янистою хустиною*** (Пономаренко, *Ніч*); *Мені пахне лісниковою хатиною,* ***загубленою десь у гущавині*** (Пономаренко, *Плач*).

Зауважимо, що Л. Пономаренко часто послуговується **адвербіальними** епітетами. Як відзначає А. Нечипоренко, хоча прислівнику й не властиві форми словозміни, він залучається до творення художніх образів завдяки своїй багатій семантичній палітрі похідної частини мови. Прислівники різних лексико-граматичних розрядів мають неоднаковий стилістичний потенціал (Нечипоренко 7). Так, прислівники у контексті твору можуть набувати різноманітних емоційно-оцінних конотацій, даючи характеризувальну ознаку різноманітним діям, напр.:

- тактильну: *… цеглини* ***лагідно*** *лягали в руки* (Пономаренко, *Гер*); ***Волохато*** *заглядав у шибку кущ морозу* (Пономаренко, *Земляне*);

- акустичну: *Вони* ***жваво*** *розмовляють …* (Пономаренко, *Обпечені*); *Та люд* ***мовчки*** *волоче свої торби і свої клопоти …* (Пономаренко, *Обпечені*);

- емоційно-оцінну: *Ольгунька* ***несамовито*** *шугнула в кватирку* (Пономаренко, *Голуби*); *Ящірка стала,* ***кокетливо*** *вигнула шийку …* (Пономаренко, *Земляне*); *Ящірка оніміла зі страху і тільки* ***божевільно*** *стрибала, обдираючи до крові лапи* (Пономаренко, *Земляне*); *… скрипнув* ***невдоволено*** *лімузин і звернув до набережної* (Пономаренко, *Земляне*);

- компаративну: *І раптом та хутко,* ***по-мавпячому*** *побігла сходами вгору* (Пономаренко, *Дві*);

- темпоральну: *Час летить* ***нестримно*** (Пономаренко, *Обпечені*);

- просторову: *Мені тут* ***дімно і просторо*** *– чотири кімнати, а сад який* (Пономаренко, *Голуби*); *Дерева нахиляються наді мною так* ***низько****, що, здається, падають* (Пономаренко, *Плач*);

- одоративну: *Мені вогко на листі, але мені* ***щемно*** *так пахне грибами* (Пономаренко, *Плач*) тощо.

Як правило, такі обставини вказують на спосіб дії, напр.: *Він вийшов на кухню,* ***довго й нервово*** *чиркав сиримі сірниками …* (Пономаренко, *Півцарства*); *Як* ***обережно*** *брали б кожну відведену мить, як* ***щасливо*** *несли б кожний день!* (Пономаренко, *Плач*); *Але ти не зупинишся, відштовхнеш їх у бік і* ***з вистудженим серцем*** *сядеш в авто* (Пономаренко, *Плач*). Однак виявлено й епітети – обставини міри: *Вона мила* ***до сяяння*** *тарілки …* (Пономаренко, *Дві*); ***До цурки*** *лозину збила*

(Пономаренко, *Дерево*); *Може, то невиліковна стара хвороба жере нашу хатину,* ***по цурпалку, по скіпочці, по сантиметру****?* (Пономаренко, *Плач*).

У поєднанні з іншими епітетами адвербіальні виглядають гармонійно, витворюючи комплексний образ, наприклад: *Ти легко відхиляєш двері, і раптом вони падають тобі на руки –* ***у розпачі, у відчаї, у горі, важкі, як ціле життя,*** *двері****, вогкі й холодні*** (Пономаренко, *Плач*).

Інколи прислівник увиразнює прикметник, найчастіше це прислівники міри і ступеня: *Дівчина була* ***вельми смирна*** *…* (Пономаренко, *Дві*); *У* ***не дуже високому*** *товаристві Рогата Вівця любила пожувати сенсації* (Пономаренко, *Земляне*); *Циганка була* ***не вельми молода*** *…* (Пономаренко, *Ніч*); *… дні* ***надто довгі*** (Пономаренко, *Обпечені*); *Ми нечасто присипляємо, тільки в* ***особливо тяжких*** *випадках* (Пономаренко, *Помри*).

Дуже часто використовує письменниця й **апозитивні** епітети (прикладки), за допомогою яких дає другу, характеризувальну, назву об'єктам – істотам чи речам. Більшість із них, як відзначає Л. Підкамінна, містить у своїй семантиці емоційно-експресивну оцінку. У семантичному плані епітет-прикладка характеризує предмет думки:

- за схожістю: *Вона дивилась на ліжко,* ***стару, заїжджену шкапу****, і думала, що, певне, й упряж буде не краща* (Пономаренко, *Півцарства*); *Стара жінка,* ***розчахнута груша****, визбирала повзунців і пішла в комору* (Пономаренко, *Земляне*);

- за вдачею, поведінкою: *Ти вкрала мої цигарки, от* ***циганське поріддя****!* (Пономаренко, *Нічого*); *Ящірка подумала, що донечка,* ***плямистенька красуня****, напевне, матиме місце в світі …* (Пономаренко, *Земляне*); *… один, найменший,* ***не хлопець, а виторопень у кашкеті****, сказав: «Он ди, попадицка яка!»* (Пономаренко, *Голуби*);

- за соціальним статусом: *Та якось Арик, ще* ***недоучка****, привів у двір майбутню вчительку …* (Пономаренко, *Земляне*); ***…*** *ми виходимо на берег. Я,* ***безпутна істота без імені й роду****, і ти,* ***тут нікому не відомий чоловік*** (Пономаренко, *Плач*); *Чи про місто? Де ти,* ***статечний чоловік і батько сімейства****, і де ніхто не цвірінькає тобі щохвилини: «Хлопчику…»* (Пономаренко, *Плач*).

Виокремлюємо підгрупу стилістем, які, на нашу думку, займають проміжну позицію між прикладкою-епітетом, яка дає другу назву, і метафорою, що містить емоційно-експресивну оцінку, напр.: *Були твої* ***алконавти*** (Пономаренко, *Нічого*); *Хіба твій* ***лайдак*** *уже повернувся?* (Пономаренко, *Нічого*); ***Янголя*** *вже на призьбі сидів і свистів у свищик* (Пономаренко, *Не кидай*); ***Сирота****,* ***поводирик солоний****. Ну, ходім* (Пономаренко, *Не кидай*); *Але Бог до них милостивий і послав їм двох* ***ангелочків*** *…* (Пономаренко, *Обпечені*). Особливо яскраво відчувається оцінність у контекстах, які передають комунікацію між мовцем і реципієнтом: *Ви зловживаєте довір'ям, ви* ***слабак****,* ***ви боягуз****!* (Пономаренко, *Земляне*); *Вона довго лежала так, а потім збадьорилась: подумаєш,* ***злидняк****!* (Пономаренко, *Земляне*); *Гля-гля, яка* ***тендітна***

метисочка**!..* (Пономаренко, *Земляне*); *А що про неї казатимуть? **Ворожка, бісівка**, і спишуть на неї всі біди* (Пономаренко, *Дерево*); *Очманіла тут… **Дурепа стара (Пономаренко, *Дерево*) та ін.

В іншій підгрупі оцінна друга назва стає звертанням, граматично виражаючись формою кличного відмінка іменника (*Подивися на себе, **каліко**, тобі скоро двадцять, а їй тільки сьоме літо пішло* (Пономаренко, *Дерево*); *Гм, **маркізочко**, доплигалась!* (Пономаренко, *Земляне*); *«Шнель, **бидлота**, шнель!»* (Пономаренко, *Гер*)) або ще й разом з узгодженим означенням, наприклад: *Одчепися, **рептюх проклятий**!* (Пономаренко, *Голуби*); *«**Стара карга**, – вискнула жінка, – тобі все одно здихати…»* (Пономаренко, *Синє*); ***Фантазерко** ти моя. **Невилюблена*** (Пономаренко, *Помри*); *(Давай, моя **фантазерко**. Давай, моя **брехушко**)* (Пономаренко, *Помри*); *Ну й дідько з ним. (**Брехухо** ти моя)* (Пономаренко, *Помри*). Останні приклади зафіксовані як вставлені конструкції, як невласне пряма мова ліричного героя.

Звичною є група епітетів-прикладок, які виконують оцінну функцію, підкреслюючи якусь виразну ознаку (найчастіше вік, розмір, величину), втілену в іменникові, що стоїть у постпозиції до означуваного слова і пишеться через дефіс, напр.: *Лікар-**малюк** вже хотів піднятися на поверх …* (Пономаренко, *Помри*); *Високо в небі свистять, потріскують, голосно дихають дерева-**велетні*** (Пономаренко, *Плач*); *… мені приснилося, що на першому поверсі серед вітальні почали рости гриби-**велетні*** (Пономаренко, *Нічого*); *… та яка може бути дружба між дівчам-**семилітком** і **калікою** парубком?* (Пономаренко, *Дерево*). Інші прикладки, навпаки, стоять у препозиції, але теж підкреслюють якусь виразну ознаку (вік, функцію, статус), об’єктивовану в іменникові, напр.: *Стою за **кулісами**-кущами, чекаю* (Пономаренко, *Земляне*); *… коли заграв **старець**-цвіркун, потанцювала* (Пономаренко, *Земляне*); *… дві **калічки**-ферми поспішали за ними* (за хатами – О. Д.) (Пономаренко, *Голуби*); *А то б він востаннє дивився на ватри по всій воді і на **сирітку**-пташку, що блукала б між тими ватрами* (Пономаренко, *Дерево*).

Окремі апозитивні епітети межують із перифразами, вияскравлюючи якусь характерну ознаку і втілюючи її в субстантиві або ж цілому описовому словосполученні: *… **юна істеричка** по телевізору обвивала шию **битого вовка*** (Пономаренко, *Земляне*); *І ми у відповідь цілу весну і ціле літо топтали і розкидали його грядку, його **маленьку державку** в нашому злиденному місті* (Пономаренко, *Гер*); *А ще, коли він зайшов до її хати, завів мову про одруження, **руда нишпірка** вскочила з веранди і, перебивши на півслові, закричала …* (Пономаренко, *Голуби*); *А що вже бідному бухгалтерові було! Та **відлюдько** не скаржився* (Пономаренко, *Дерево*); *… **мишка** Люсі дала ходу переднім лапкам* (Пономаренко, *Земляне*).

Відзначимо, що письменниця надзвичайно активно використовує й інші субстантивні епітетні конструкції – іменникові форми в різних відмінках: родовому, знахідному, орудному та місцевому. Учені

загострюють увагу лише на субстантивних формах орудного відмінка (Мацько, Сидоренко, і Мацько 356). Однак практичний аналіз показує, що арсенал стилістичних можливостей іменника набагато ширший.

Форму родового мають **неузгоджені означення-епітети**, виражені іменниками з прийменниками: *Серце* ***без тайни*** *– пуста грамота…* (Пономаренко, *Земляне*); *Пані пошила їй сукенку* ***з шифону у квітах і птахах*** *…* (Пономаренко, *Дві)*; *Це обличчя* ***без міміки, без губів і носів****, які ніколи не знають рум'янцю…* (Пономаренко, *Обпечені*); *Каву будеш? –* ***Без цукру****, – поспіхом відказала вона* (Пономаренко, *Півцарства*). До таких моделей може додаватися й узгоджене означення, утворюючи поширену епітетну сполуку: *Коли ти ходив* ***у стертих до решета*** *штанях …* (Пономаренко, *Земляне*) (правда, тут родовий з прийменником швидше вказує на міру вияву ознаки).

Окрему підгрупу субстантивних епітетів становлять конструкції, виражені іменником у формі **орудного** відмінка з прийменником з / із: *А була ж на всю околицю дівка, навіть* ***з портфелями*** *сватались* (Пономаренко, *Дерево*); *…на тарілці лежали пиріжки* ***з калиною*** (Пономаренко, *Земляне*); *Щоправда, черевики в нього були* ***з латками*** *…* (Пономаренко, *Земляне*). У більшості випадків іменник в орудному має узгоджене означення, яке додає йому характеристики, та інші залежні члени: *…був* ***жовтаво-блідий*** *з* ***гострим поглядом заляканого звіра*** (Пономаренко, *Дві)*; *Вона була породиста,* ***з очима полинового цвіту*** (Пономаренко, *Земляне*); *Хвилі стали підніматися вище, і він став розрізняти їхні обличчя: ця* ***з чубчиком і веселими очима****, як чортик* (Пономаренко, *Земляне*); *…гуртожиток* ***із вічним запахом смаженої картоплі*** *…* (Пономаренко, *Земляне*); *За п'ять кроків хатина* ***з проваленим дахом*** *і* ***дверима наохляп*** (Пономаренко, *Плач*); *Спасибі Чорнобилю. Дітки родяться* ***з чотирма ногами****, із* ***заячими вухами*** *і* ***волохатими шиями*** (Пономаренко, *Помри*).

Справді авторськими є субстантивні епітети, що виражаються іменником у **знахідному відмінку** з прийменником, напр.: *Вона й сама не знала, але Петько в ній уже був, і в ньому так щеміло* ***манісіньке, з мачину****, життя …* (Пономаренко, *Дерево*); *У нас по городу щучки грають.* ***З палець завтовшки*** (Пономаренко, *Дерево*); *…служниця вийняла з рюкзака скрипочку* ***завбільшки з пенал****, стала на ґанку і заграла* (Пономаренко, *Дві)*. Як видно, вони вказують на величину об'єкта, його розміри.

Також оказіональними є епітети, що мають форму місцевого відмінка іменника з прийменником *в*, напр.: *… статечна дама* ***в темному капелюсі*** *залишилася в місті …* (Пономаренко, *Плач*); *Статечна дама в* ***шовкових рукавичках*** *ходить торговими рядами …* (Пономаренко, *Плач*); *Обличчя* ***в синцях і саднах*** *…* (Пономаренко, *Помри*); *…лікар побачив пругке тіло в* ***подряпинах і гнійниках****. Ноги були обідрані до крові, а долоні* ***в глибоких ранах*** (Пономаренко, *Помри*). *Чую твої кроки і лечу тобі назустріч,* ***вся в опалому листі і білій траві*** (Пономаренко, *Плач*); *Дерева були ще* ***в***

***листі**, урочисті і тихі, мов на похороні* (Пономаренко, *Дві)*; *На першому поверсі господиня тримає ресторан **у стилі прибалтійських конурок**, ресторан називається «Колодязь»* (Пономаренко, *Дві)*.

В аналізованих новелах трапляються й епітетні конструкції **порівняльної** семантики, виражені здебільшого орудним відмінком іменника. Учені називають його «субстантивним придієслівним епітетом», що сполучається з дієсловами семантичних груп переміщення, руху, стану, звучання (Мацько та ін.), напр.: *Сонце вже не сліпило, а **виливком** котилося кудись до обрію* (Пономаренко, *Голуби*); *Сонце **кривавим пролежнем** сочилося на занавіску* (Пономаренко, *Дерево*); *Ось де моє щастя **плахою** залежалося, подумав він …* (Пономаренко, *Земляне*); *Мати **як соловеєчко** була, а ти **мугир мугирем*** (Пономаренко, *Не кидай*).

Дуже рідко авторка послуговується **дієприслівником** (або й зворотом) у ролі епітета: *Вона проводжала його очима, **майже ненавидячи**: і вродиться ж такий товстозадий!* (Пономаренко, *Земляне*); *Лікар зітхнув: природа зліпила її з кращого матеріалу. Зліпила, **люблячи*** (Пономаренко, *Помри*).

Загалом зазначимо, що образність прозового полотна створюється комплексним застосуванням епітетних конструкцій різної граматичної природи.

Висновки та перспективи досліджень. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що авторка використовує епітетні конструкції усіх можливих різновидів: ад'єктивні, партиципні, адвербіальні та субстантивні. Як і традиційно, найпоширенішими є перші два види, проте варто відзначити, що досить уживаними є прислівники-епітети, прикладки та іменникові конструкції, причому іменник може бути не лише в родовому відмінку, а й і в знахідному, орудному, місцевому та кличному. Індивідуально-авторським відкриттям є неузгоджені означення-епітети, що мають форму місцевого відмінка іменника з прийменником. Епітетні конструкції різної природи допомагають письменниці витворювати цілісні образи героїв, їхнього оточення, помешкань, картини природи тощо, водночас засвідчують її неабияку творчу майстерність.

Гадаємо, що перспективним є вивчення інших мовностилістичних особливостей художнього дискурсу Любові Пономаренко.

Список використаних джерел

Пономаренко, Любов. *Голуби на дзвініці*. URL: https://www.ukrlib.com. ua/books/printit.php?tid=3589

Пономаренко, Любов. *Гер переможений*. URL: https://www.ukrlib.com. ua/books/printit.php?tid=3583

Пономаренко, Любов. *Дві в колодязі*. URL: https://www.ukrlib.com. ua/books/printit.php?tid=3591

Пономаренко, Любов. *Дерево облич*. URL: https://www.ukrlib.com. ua/books/printit.php?tid=3590

Пономаренко, Любов. *Земляне серце*. URL: https://www.ukrlib.com. ua/books/printit.php?tid=3594
Пономаренко, Любов. *Не кидай мене самого в полі*. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3596
Пономаренко, Любов. *Ніч у кав'ярні самотніх душ*. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3602
Пономаренко, Любов. *Нічого не трапилось*. URL: https://www.ukrlib. com.ua/books/printit.php?tid=3602
Пономаренко, Любов. *Обпечені.* URL: https://www.ukrlib.com.ua/ books/printit.php?tid=3599
Пономаренко, Любов. *Півцарства за сльозу*. URL: https://www.ukrlib. com.ua/books/printit.php?tid=3588
Пономаренко, Любов. *Плач неперелітної птахи*. URL: https://www.ukrlib. com.ua/books/printit.php?tid=3585
Пономаренко, Любов. *Помри зі мною*. URL: https://www.ukrlib.com. ua/books/printit.php?tid=3608
Пономаренко, Любов. *Синє яблуко для Ілонки*. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3584.

Sources

Ponomarenko, Liubov. *Holuby na dzvinytsi*. www.ukrlib.com. ua/books/printit.php?tid=3589
Ponomarenko, Liubov. *Her peremozhenyi*. www.ukrlib. com.ua/books/printit.php?tid=3583
Ponomarenko, Liubov. *Dvi v kolodiazi*. www.ukrlib.com. ua/books/printit.php?tid=3591
Ponomarenko, Liubov. *Derevo oblych*. www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3590
Ponomarenko, Liubov. *Zemliane sertse*. www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3594
Ponomarenko, Liubov. *Ne kydai mene samoho v poli*. www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3596
Ponomarenko, Liubov. *Nich u kaviarni samotnikh dush*. www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3602
Ponomarenko, Liubov. *Nichoho ne trapylos*. www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3602
Ponomarenko, Liubov. *Obpecheni*. www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3599
Ponomarenko, Liubov. *Pivtsarstva za slozu*. www.ukrlib. com.ua/books/printit.php?tid=3588
Ponomarenko, Liubov. *Plach neperelitnoi ptakhy*. www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3585
Ponomarenko, Liubov. *Pomry zi mnoiu*. www.ukrlib. com.ua/books/printit.php?tid=3608
Ponomarenko, Liubov. *Synie yabluko dlia Ilonky*. www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3584.

Список використаної літератури

Братусь, Марія. «Кольористичний епітет як ознака тоталітарної доби (за творами Івана Багряного)». *Міжнародний культурний портал Експеримент*. URL: https://md-eksperiment.org/post/20161225-koloristichnij-epitet-yak-oznaka-totalitarnoyi-dobi-za-tvorami-ivana-bagryanogo
Буряк, Олена. «Фантастичні елементи в малій прозі Любові Пономаренко». *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. *Серія «Філологічні науки»*, № 1 (19), 2020, с. 133–9. URL: https://doi.org/10.32342/2523-4463-2020-1-19-11
Дика, Любов. «Колірний епітет як образний засіб мови художнього тексту». *Філологічний дискурс*, вип. 7, 2018, с. 205 –13.
Коваленко, Л. «Любов Пономаренко (нар. 1955 р.). "Ти знаєш, що ти – людина... "». *Українська література. 7 кл.* Київ: Освіта, 2015. URL: https://ukrlit.net/textbook/7klas/40.html

Красавіна, Валентина, і Зіневич, Людмила. «Структурно-семантичні, стилістичні та текстові функції епітета в новелі Олеся Гончара "За мить щастя"». *Феномен Олеся Гончара в духовному просторі українства*: збірник наукових статей. Полтава, 2018, с. 140–8. URL: http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/10089

Мацько, Любов, Сидоренко, Олеся, і Мацько, Оксана. *Стилістика української мови.* Київ: Вища школа, 2003.

Мацько, Любов. «Епітет». *Українська мова: енциклопедія*, за ред. ред. В. М. Русанівського, і О. О. Тараненка. 2-ге вид. Київ, 2004, с. 161.

Нечипоренко, Алла. *Адвербіальний епітет у поетичному дискурсі шістдесятників.* Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2009.

Підкамінна, Людмила. «Апозитивні епітети у поетичній мовотворчості Т. Г. Шевченка». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови*, вип. 3, 2007, с. 241–6.

Підкамінна, Людмила. *Епітет Т. Г. Шевченка: генеза, структура і сучасна мовна рецепція*. Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2011.

Пономарів, Олександр. *Стилістика сучасної української мови*. Київ: Либідь, 1993.

Склярова, Іванна. «Пономаренко Любов». *Персональний сайт Іванни Склярової.* URL: https://ivanna-site.in.ua/proza/ponomarenko-liubov

Maslovska, Tetiana. "Epithets in the poetry of Vasyl Symonenko: Semantic aspects". *Analele Universitatii din Craiova. Seria Stiinte Filologice, Lingvistica,* anul XLII, nr. 42 (1–2), 2020, pp. 103–17.

References

Bratus, Mariia. "Kolorystychnyi epitet yak oznaka totalitarnoi doby (za tvoramy Ivana Bahrianoho)". *Mizhnarodnyi kulturnyi portal Eksperyment*. md-eksperiment.org/post/20161225-koloristichnij-epitet-yak-oznaka-totalitarnoyi-dobi-za-tvorami-ivana-bagryanogo

Buriak, Olena. "Fantastychni elementy v malii prozi Liubovi Ponomarenko". *Alfred Nobel University Journal of Philology*, no 1 (19), 2020, pp. 133–9. doi.org/10.32342/2523-4463-2020-1-19-11

Dyka, Liubov. "The Color Epithet as a Figurative Means of the Language of the Feature Text". *Philological Discourse*, iss. 7, 2018, pp. 205–13.

Kovalenko, L. "Liubov Ponomarenko (nar. 1955 p.). "Ty znaiesh, shcho ty – liudyna... "". *Ukrainska literatura. 7 kl*. Kyiv: Osvita, 2015. ukrlit.net/textbook/7klas/40.html

Krasavina, Valentyna, and Zinevych, Liudmyla. "The structural-semantic, stylistic and text functions of an epithet in the novel of Oles Honchar "In a moment from happiness"". *Fenomen Olesia Honchara v dukhovnomu prostori ukrainstva: zbirnyk naukovykh statei*. Poltava, 2018, pp. 140–8. dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/10089

Matsko, Liubov, Sydorenko, Olesia, i Matsko, Oksana. *Stylistyka ukrainskoi movy*. Kyiv: Vyshcha shkola, 2003.

Matsko, Liubov. "Epitet". *Ukrainska mova: entsyklopediia*, edited by V. M. Rusanivskyi, and O. O. Taranenko. 2nd ed. Kyiv, 2004, pp. 161.

Nechyporenko, Alla. *Adverbialnyi epitet u poetychnomu dyskursi shistdesiatnykiv*. PhD Thesis Abstract. Kyiv, 2009.

Pidkaminna, Liudmyla. "Apozytyvni epitety u poetychnii movotvorchosti T. H. Shevchenka". *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriia 10: Problemy hramatyky i leksykolohii ukrainskoi movy*, iss. 3, 2007, pp. 241–6.

Pidkaminna, Liudmyla. *Epitet T. H. Shevchenka: heneza, struktura i suchasna movna retseptsiia*. PhD Thesis Abstract. Kyiv, 2011.

Ponomariv, Oleksandr. *Stylistyka suchasnoi ukrainskoi movy*. Kyiv: Lybid, 1993.

Skliarova, Ivanna. "Ponomarenko Liubov". *Personalnyi sait Ivanny Skliarovoi*. ivanna-site.in.ua/proza/ponomarenko-liubov

Maslovska, Tetiana. "Epithets in the poetry of Vasyl Symonenko: Semantic aspects". *Analele Universitatii din Craiova. Seria Stiinte Filologice, Lingvistica,* anul XLII, nr. 42 (1–2), 2020, pp. 103–17.

Стаття надійшла до редколегії 03.04.2022